

Lokale Inclusie Agenda gemeente Sint Anthonis 2019-2021

“Bij ons doet iedereen mee”

Wat houdt je tegen?

Versie: 4 september 2021

Inleiding

Voor u ligt de Lokale Inclusie Agenda 2019-2021 en daarmee ook de eindrapportage van het UP project de inclusieve samenleving van de gemeente Sint Anthonis. Deze Lokale Inclusie Agenda (LIA) geeft een terugblik op de bedoeling en de behaalde resultaten in de afgelopen twee jaar. In deze LIA vindt u ook de uitwerking van een aantal openstaande verbeterpunten, die mede gekozen zijn door de werkgroep ervaringsdeskundigen van onze gemeente. De verbeterpunten zijn uitgewerkt voor de vier thema's: bewustwording, inclusief beleid, vrije tijd en welzijn, gezondheid & ondersteuning met doelen, resultaten, activiteiten en budget.

Per 1 januari 2022 wordt de gemeente Sint Anthonis onderdeel van de nieuwe gemeente Land van Cuijk. Het project inclusieve samenleving vanuit het UP stopt dan. Het Platform Gehandicapten Sint Anthonis (PGSA) zal het gedachtengoed van de inclusieve samenleving blijven uitdragen en de activiteiten voor het vergroten van de bewustwording uit deze Lokale Inclusie Agenda voortzetten. De gemeente is het PGSA en de werkgroep ervaringsdeskundigen zeer erkentelijk voor al hun medewerking aan het tot stand komen van deze Lokale Inclusie Agenda. Door de tomeloze inzet van de vrijwilligers van het PGSA zijn er veel goede resultaten behaald.

1. Aanleiding

Het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een beperking is op 14 juli 2016 in de Eerste Kamer aangenomen. Het VN-Verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. Dit betekent dat Nederland en ook gemeenten ervoor zorgen dat mensen met een beperking dezelfde kansen en mogelijkheden hebben als mensen zonder beperking.

De gemeente vindt sociale inclusie en de brede toegankelijkheid heel belangrijk. Daarom is de inclusieve samenleving als speerpunt opgenomen in het Uitvoeringsprogramma (UP) 2018-2022. Het college doet dit onder het motto 'Bij ons doet iedereen mee'. De motie 'Iedereen doet mee' van de gemeenteraad van 18 april 2019 versterkt het politieke draagvlak.

2. Wat willen we bereiken

De gemeente Sint Anthonis wordt stap voor stap een inclusieve en toegankelijke maatschappij en samenleving waar iedereen kan meedoen, zover hij dat kan en wil. Door het Manifest 'Iedereen doet mee' te ondertekenen heeft de gemeente laten zien dat we hierin samen met het PGSA, onze inwoners en de stakeholders willen leren om dit doel te bereiken.

3. Over wie gaat het

In Nederland wonen ruim 17 miljoen mensen. Allemaal mogen ze meedoen. Maar kunnen ze ook echt meedoen? Voor ruim 4 miljoen mensen met een beperking¹ is dat soms lastig. We willen bereiken dat alle inwoners, van alle leeftijden, en in bijzonder onze inwoners met een beperking, die belemmeringen ervaren, mee kunnen doen. De Nederlandse maatschappij is voor hen nog niet altijd goed ingericht. Daardoor kunnen zij vaak geen gebruik maken van plekken en voorzieningen en ervaren ze belemmeringen op een of meerdere levensdomeinen. Van deze 4 miljoen mensen wonen er circa 200.000 mensen in instellingen (Bron: Stichting GIPS 2020). Het overgrote merendeel woont dus in buurten, straten in dorpen of steden. Zij maken actief deel uit van onze samenleving en zijn onze burens, collega's, klanten, clubleden etc. Niet alle beperkingen zijn voor iedereen zichtbaar.

Cijfers voor Sint Anthonis

De gemeente Sint Anthonis heeft op 1 januari 2021 11.688 inwoners. Van onze inwoners heeft 7% een gehoorbeperking, 6 % een gezichtsbeperking, 10% een mobiliteitsbeperking, 17% minstens 1 beperking, 40% een matig/hog risico op angst of depressie en 5% een hoog risico op angst of depressie (2020). In onze gemeente wonen en werken 197 cliënten met een verstandelijke beperking intramuraal op de locatie Bronlaak, of in een buitenhuis. Daarnaast komen 44 cliënten werken (via dagbesteding) op Bronlaak. (Bron: cijfers Bronlaak 2021). In onze gemeente is 13-16% van de inwoners laaggeletterd (Bron: PIAAC 2012). In 2020 had Sint Anthonis 240 inwoners met dementie. De verwachting is dat het aantal jaarlijks toeneemt naar 340 in 2030 en 580 in 2050 (Bron: factsheet Alzheimer Nederland 2020).

4. Maak het voor iedereen

Hoe kunnen we als gemeente aan de voorkant het verschil gaan maken in het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking? Welke visie hebben we hiervoor nodig?

Wethouder Rob Poel: 'Het is belangrijk dat we ons constant bewust zijn dat we bij elk besluit, elk plan, elk idee denken vanuit het gedachtengoed van de inclusieve samenleving.'

Het sociaal model² is een visie en denkrichting dat streeft naar een maatschappij zonder drempels, waar toegankelijkheid de norm is en niet toegankelijk de uitzondering. Deze visie helpt bij het maken van integraal en universeel gemeentelijk beleid over alle beleidsterreinen heen. Door universeel te ontwerpen wordt het voor iedereen toegankelijk. Ook voor onze ouderen met of zonder rollator en ouders met een kinderwagen. Wanneer je het **'Maakt voor iedereen'** levert dit aan de voorkant betere resultaten op. Uiteindelijk is dit ook goedkoper, omdat er naderhand geen dure aanpassingen meer nodig zijn. Het consulteren van ervaringsdeskundigen al in de ontwerpfase draagt hier extra aan bij.

¹ Beperkingen: waaronder een lichamelijke beperking, verstandelijke beperking, chronische ziekten, NAH, zintuiglijke beperking, laaggeletterdheid, autisme, psychische kwetsbaarheid en dementie.

² Sociaal model, "Sociale modellen maken een onderscheid tussen functiebeperking en handicap. Iemand kan een beperking hebben van één of andere lichamelijke of geestelijke functie, een handicap wordt dit pas wanneer de samenleving drempels opwerpt, ontoegankelijk is, geen gelijke kansen biedt. Sociale modellen stellen een inclusieve samenleving voorop. Dit is een samenleving die zich aanpast aan personen met een handicap.

5. Samen komen we verder

De inclusieve samenleving reikt verder dan de verantwoordelijkheid van de gemeente en er is ook inzet nodig van bedrijven, scholen, organisaties, verenigingen en inwoners. Als gemeente gaan we niet over de toegankelijkheid bij deze organisaties. We kunnen wel een rol vervullen in het vergroten van de bewustwording en door het aanjagen en faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving. Alleen samen met onze inwoners, belangenorganisaties (PGSA), ervaringsdeskundigen en stakeholders kunnen we vooruitgang boeken.

Werkgroep ervaringsdeskundigen

Begin 2020 hebben we een werkgroep ervaringsdeskundigen ingesteld. De werkgroep is samengesteld uit een afvaardiging van het PGSA, vrijwilligers met ervaringsdeskundigheid, de beleidsadviseur van de gemeente en op afroep een adviseur communicatie. Deze werkgroep adviseert bij het ontwikkelen van de Lokale Inclusie Agenda en ondersteunt bij het uitvoeren van activiteiten. De beleidsadviseur zorgt voor de regie en coördinatie en is penvoerder. Het team Communicatie van de gemeente ondersteund bij de PR en Communicatie.

6. Lokale Inclusie Agenda

De gemeenten hebben een belangrijke rol in de uitvoering van het VN-verdrag Handicap, omdat zij veel taken en verantwoordelijkheden hebben. Voor het implementeren van het VN-verdrag Handicap stelt de gemeente een Lokale Inclusie Agenda (LIA) op. Het programma 'Iedereen doet mee' van de VNG faciliteert o.a. met informatie, handreikingen en het delen van goede ervaringen van gemeenten. In de implementatie van het VN-verdrag hoeven gemeenten niet alle voorzieningen in de gemeente in één keer toegankelijk te maken. Het VN-verdrag kan daarom in fasen worden gerealiseerd.

De gemeente neemt de uitspraak '*Niets over ons, zonder ons*' heel serieus. Daarom werken we samen met het PGSA en onze werkgroep ervaringsdeskundigen aan het opstellen van de LIA. We vinden het belangrijk dat de LIA met en voor de doelgroep mensen met een beperking wordt opgesteld, van onderop en met ideeën, activiteiten en draagvlak vanuit de samenleving. Het zorgvuldig doorlopen van dit proces en het verkrijgen van draagvlak kost tijd. Voor de uitvoering zoeken we aansluiting bij de initiatieven en kansen in het (nieuwe) gemeentelijke beleid en de samenleving. Tijdens het ontwikkelen van deze LIA hebben we niet stil gezeten en actief gebruik gemaakt van 'het laaghangend fruit' om hiervoor snelle resultaten te bereiken. Deze quick wins zorgen voor bekendheid en werken als een olievlek. Door als gemeente aan te haken bij de maatschappelijke energie, kun je het succes van initiatieven uit de samenleving vergroten en zo draagvlak creëren voor activiteiten met een inclusief karakter. Daarin is het belangrijk om als gemeente te faciliteren en de regie en uitvoering bij de samenleving te laten.

Proces

In mei 2019 heeft de gemeente een 0-meting³ gemaakt met input van onze interne en externe stakeholders aan de hand van de zes levensdomeinen: **onderwijs & ontwikkeling, thuis, werk & inkomen, vrije tijd, vervoer, en welzijn, gezondheid & ondersteuning**. Er is daarin geïnventariseerd wat we al goed doen, wat we gerealiseerd hebben en waarin we nog zaken kunnen verbeteren. Uit deze analyse blijkt

³ Voor het maken van een 0-meting heeft de VNG eind 2019, in samenwerking met organisatieadviesbureau Berenschot, de Monitor VN-verdrag Handicap ontwikkeld. De 0-meting van Sint Anthonis heeft nog ter inspiratie gediend

dat we niet bij 0 beginnen en dat er al werkende goede zaken zijn bereikt om de toegankelijkheid in brede zin te verbeteren. In de gesprekken met onze inwoners, de ervaringsdeskundigen, het PGSA en onze stakeholders zijn de verbeterpunten in Q4 2019, Q1 2020 en Q1 2021 nog verder aangevuld. Het PGSA heeft in september 2020, in de week van de toegankelijkheid, nog een ideeënwedstrijd uit geschreven. Dit initiatief heeft circa 60 ideeën voor verbeteringen opgeleverd van inwoners, waaronder ook van kinderen en jongeren. De tien beste ideeën zijn beloond met een prijs. De ingediende ideeën voor het gemeentelijk beleid zijn intern besproken en opgepakt. Om focus aan te brengen zijn er in Q3 2020 en in Q2 2021 samen met de werkgroep ervaringsdeskundigen op basis van prioritering keuzes gemaakt voor deze LIA. Het resultaat leest u in de vier thema's.

Corona

Door Corona en de diverse coronamaatregelen heeft het proces langer geduurd omdat fysiek bij elkaar komen met de (kwetsbare leden) van de werkgroep tijdens de lockdowns niet mogelijk was. Ook de plannen voor het organiseren van voorlichtingsactiviteiten in fysieke bijeenkomsten konden niet doorgaan. Waar mogelijk is er via telefonisch contact, online overleg, persberichten, artikelen en filmpjes via de diverse communicatie- en sociale media kanalen aandacht gevraagd voor de inclusieve samenleving.

7. Wat hebben we bereikt: de resultaten

De afgelopen 2,5 jaar is er hard gewerkt en al werkende veel bereikt. Er zijn figuurlijk de zaadjes geplant voor het gedachtengoed van de inclusieve samenleving bij onze inwoners en stakeholders. Een belangrijk resultaat is dat we in de landelijke verkiezing voor de Meest Toegankelijke Gemeente van Nederland in de halve finale zijn gekomen als een van de 12 gemeenten. Helaas heeft de gemeente niet voldoende stemmen gehaald voor een plaatsing in de finale, als een van de 5 gemeenten. Door de verkiezing en alle publiciteit hebben we de toegankelijkheid van Sint Anthonis lokaal en landelijk goed op de kaart gezet. De resultaten geven we weer voor de drie vormen van toegankelijkheid én inclusief beleid.

Informatietoegankelijkheid

Informatietoegankelijkheid gaat over de toegang tot (digitale) informatie voor alle inwoners. Bijvoorbeeld een website die teksten voorleest en omschrijvingen geeft van afbeeldingen en video's. Maar het gaat ook over begrijpelijke teksten met korte en makkelijke zinnen.

- De informatie over toegankelijkheid 'Bij ons doet iedereen mee' is een aparte pagina op de gemeentelijke website. Daarnaast is er de Facebookgroep 'Bij ons doet iedereen mee' opgezet. Het PGSA informeert ook over het project 'Iedereen doet mee' en toegankelijkheid op hun eigen website en op facebook.
- De gemeentelijke website is getoetst op (digitale) toegankelijkheid en dit heeft de status B – gedeeltelijk toegankelijk opgeleverd. De doorontwikkeling van de digitale toegankelijkheid van de gemeentelijke website wordt aangepakt voor de nieuwe website van de gemeente Land van Cuijk i.o.
- De gemeente hanteert de Schrijfwijzer voor het schrijven van brieven in een duidelijke en begrijpelijke taal.
- In samenwerking met de seniorenraad geven we vanaf 2019 de nieuwsbrief senioren uit met actuele thema's op het gebied van wonen, welzijn en zorg. De gedrukte nieuwsbrieven worden 4 keer per jaar, in een oplage van 1500 exemplaren, via (KBO)vrijwilligers verspreid

in de kernen. De digitale versie wordt verspreidt via de gemeentelijke website en Samen Sint Anthonis. De nieuwsbrief senioren is een succesnummer dat breed wordt gelezen door inwoners en stakeholders.

- In het voorjaar van 2020, tijdens de coronaperiode, is de website SamenSintAnthonis.nl gestart, als een digitaal dorpsplein, voor en door de inwoners van de gemeente Sint Anthonis. Er is ook een kleine sociale kaart⁴ toegevoegd. Inmiddels is het uitgegroeid tot een goed bezocht platform waarop enthousiaste dorpsverbinders dagelijks nieuwe berichten plaatsen en verbindingen leggen in het dorp. Ook organiseren ze activiteiten, bijv. in samenwerking met de basisschool en het verzorgingshuis. Het uitgangspunt is “Iedereen doet mee”. Op 15 juni 2021 heeft het college besloten om de huidige website tot 1 juni 2022 voort te zetten met budget vanuit deze Lokale Inclusie Agenda.
- Voor de verkiezing van de ‘Meest Toegankelijke Gemeente van Nederland’ hebben we vanaf mei tot en met augustus 2021 veel publiciteit genereerd. We zijn nu doorgedrongen naar de halve finale als een van de 12 gemeentes.

Fysieke toegankelijkheid

Om het openbare leven inclusief te maken is het van belang dat de openbare plekken goed toegankelijk zijn voor inwoners met een beperking. Fysieke toegankelijkheid betekent dat iedereen alle ruimtes binnen en buiten moet kunnen gebruiken.

- Het PGSA is al jaren actief in het, op verzoek, schouwen⁵ van bijvoorbeeld de gemeentelijke gebouwen, de dagbestedingen, horecaondernemingen, dokterspraktijken etc. In de looptijd van het project hebben de volgende gebouwen de PGSA Toegankelijkheidssticker ontvangen: het gemeentehuis, gemeenschapshuis De Schans in Westerbeek, de huisartsenpost Wanroij.
- Het PGSA heeft ook de toegankelijkheid van 't Wapen van Wanroij beoordeeld. Er zijn daarop al kleine aanpassingen gedaan en er is door de gemeente een traplift geplaatst. De grote aanpassingen worden nu gerealiseerd in het DOP van 't Wapen van Wanroij. Het doel is dat iedereen binnen kan komen en mee kan doen.
- Er is door de gemeente ook een nieuw toegankelijk pad naar het Kerkplein in Wanroij gerealiseerd.
- We hebben het gebruik van ‘Verbeterdebuurt’ verbreed naar toegankelijkheid. Deze website en app kunnen door inwoners gebruikt worden om knelpunten in de openbare ruimte te melden. Het kan bijvoorbeeld gaan om smalle doorgangen, onbereikbare glasbakken, hoge drempels of de afwezigheid van een ringleiding. Daarnaast kunnen ook meldingen doorgeven worden aan het PGSA.
- Op initiatief van het PGSA hebben de wethouders Bellemakers en Poel op 21 juli 2020 kennis gemaakt met de mate van toegankelijkheid in het centrum van Sint Tunnis. Niet zoals gebruikelijk, maar dit keer met een beperking. In een rolstoel naar de glasbak en naar de winkel, met een blinddoek en taststok een winkelwagentje pakken en zo verder. Het doel was om meer bewustwording te verkrijgen voor toegankelijkheid en volgens de wethouders is dit doel meer dan bereikt.
- Het meest in het oog springende project is op dit moment de doorgaande weg N602. De totale herziening van deze weg is net afgerond en ligt er prachtig bij. Het PGSA is vroegtijdig en tussentijds betrokken geweest bij de vernieuwingsplannen. Dit heeft geresulteerd in

⁴ Voor een sociale kaart Land van Cuijk was geen draagvlak.

⁵ ‘Schouwen’ is een methode waarmee lokale belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen zoals het PGSA een beeld kunnen geven van de toegankelijk van de openbare ruimte en voor publiek toegankelijke gebouwen. Het PGSA gebruik hiervoor de Schouwlijsten van het VCP.

verschillende aanpassingen. Denk aan brede trottoirs, verhoogde bushaltes met blinde geleide stroken, zo min mogelijk drempels en ledverlichting. Het project N602 is ook een voorbeeld van burgerparticipatie. Vanaf de voorbereiding hebben inwoners via werkgroepen meegewerkt.

- De voetpaden in de omgeving Koffiepot-Lookant zijn volgens inwoners een ramp voor rollators en rolstoelen. In de planning voor het regulier onderhoud worden de trottoirs in de omgeving van de Lookant en Koffiepot verbeterd. De ongelijke stoep voor de Koffiepot in Wanroij is al opnieuw gelegd en er is ook een witte band aangebracht voor slechtzienden.
- De looppaden in het Kroondomein die moeilijk begaanbaar zijn vanwege de vele wortels worden ook verbeterd in het regulier onderhoud.
- De Brink(straat) met de kinderkopjes en de molgoten is niet toegankelijk voor rolstoel, scootmobiel, fiets en rollator. Het PGSA heeft ook geadviseerd over de toegankelijkheid van de Brink. Na de zomer wordt de Brink(straat) voor het gemeentehuis en het kruispunt met de Lepelstraat aangepakt en bekostigt uit het UP 2de fase. Het doel is om de toegankelijkheid sterk te verbeteren met behoud van het nostalgische karakter van de Brink.

Sociale toegankelijkheid

Sociale toegankelijkheid is de meest onzichtbare vorm van toegankelijkheid. Hierin is het belangrijk dat inwoners het gevoel ervaren dat ze welkom zijn, geaccepteerd worden en de ruimte krijgen om hun talenten te ontplooiën. De sociale toegankelijkheid is op gemeentelijk niveau met name geborgd in de beleidsterreinen van het Sociaal Domein en Welzijn.

- De afgelopen twee jaar hebben we via voorlichting en bewustwording veel aandacht gevraagd voor het belang dat iedereen mee kan doen, via websites in onze gemeente, het intranet, de sociale media, persberichten, nieuwsbrieven, interviews, en filmpjes (sinds kort met ondertiteling).
- Het PGSA organiseert al jaren activiteiten voor inwoners met een beperking zoals de toegankelijke wandelroutes met het bankjesproject in samenwerking met Bronlaak, De Danceparty en de Blauwe Vogels bij de Scouting Sint Patrick. Vrijwilligers van het PGSA organiseren ook het MuziekEvent voor mensen met een zichtbare en onzichtbare beperking.
- Tijdens de netwerkbijeenkomsten 0^e en 1^e lijn, respectievelijk op 8 oktober en 24 oktober 2019, is het thema Laaggeletterdheid gepresenteerd samen met het Taalhuis/BiblioPlus en ervaringsdeskundigen.
- Tijdens de startbijeenkomst op 11 oktober 2019, in de week van de toegankelijkheid, hebben we circa 75 bezoekers ontvangen. De uitnodiging is breed in de gemeente verstuurd aan inwoners, ervaringsdeskundigen, het onderwijs, de dorsraden, de zorgorganisaties, de KBO's, de fusiepartners etc. Inwoners met een beperking hebben hun ervaringsverhalen gedeeld. Wat betekent het hebben van een beperking voor het dagelijkse leven en het meedoen in de samenleving? Wat kunnen we nog verbeteren? Een forum met professionals en ervaringsdeskundigen heeft vragen beantwoord en goede voorbeelden gedeeld over inclusie en toegankelijkheid.
- In januari 2020 hebben we met de werkgroep dementie vriendelijk de theatervoorstelling 'Leven tot en met dementie' naar Sint Anthonis gehaald. Circa 80 bezoekers hebben de theatervoorstelling gezien en de informatiemarkt van de dementiepartners bezocht.
- In het najaar van 2020 is de uitvoering van het Zorgloket Boxmeer en Sint Anthonis geëvalueerd. Daarin was er ook ruimte om ervaren knelpunten van inwoners en stakeholders in de toegang tot de Wmo op te pakken. Er zijn door de gemeente Boxmeer, die voor Sint Anthonis de WMO uitvoert, gesprekken gevoerd met stakeholders, verbeteringen aangebracht en er is extra capaciteit ingezet. Binnen

de visie en het beleid van het sociaal domein is er ook steeds meer aandacht voor het belang van een brede en integrale vraagverduidelijking. Inmiddels is een Wmo consulent vrijgemaakt voor het verbeteren van de procesregie bij complexe casuïstiek. Dit werkt goed in de praktijk.

- In de week van de toegankelijkheid, 5 oktober tot en met 9 oktober 2020, hebben we met het PGSA veel (online) voorlichting gegeven over het belang van de brede toegankelijkheid. Het PGSA heeft hiervoor circa 3500 polsbandjes 'iedereen doet mee', een leaflet en een formulier voor de ideeënwedstrijd uitgedeeld op de scholen, bij de supermarkten, de zorgorganisaties, de KBO's, het college, de raad en de gemeentelijke organisatie. Ook zijn er filmpjes gedeeld van inwoners met een beperking over hun eigen ervaringen en wat belangrijk voor hen is. Uit de ideeënwedstrijd zijn circa 60 goede verbeterideeën binnen gekomen. De gemeente heeft deze ideeën ook gebruikt voor het plannen van verbeteringen voor de fysieke toegankelijkheid.
- Een goed voorbeeld van sociale toegankelijk is ook het Sportakkoord Sint Anthonis. Dit akkoord stimuleert en faciliteert (via cofinanciering) dat iedere inwoner, van jong tot oud, met of zonder beperking, ongeacht inkomen of afkomst, plezier in sporten en bewegen kan beleven. De insteek van het Sportakkoord Sint Anthonis is dat iedereen kan meedoen.

Inclusief beleid

- Er is in mei 2019 binnen de gemeentelijke organisatie een presentatie gehouden over de inclusieve samenleving. Doel van deze bijeenkomst was om input op te halen voor de 0-meting met de zes levensdomeinen.
- In november 2019 hebben we met de werkgroep DVG scholingsactiviteiten Samendementieuvriendelijk georganiseerd. De scholing bestond uit de online GOED trainingen en een voorlichtingsbijeenkomst op 21 november. Door de coronamaatregelen is de verdiepingstraining dementie voor burgerzaken al 2 keer verplaatst. De training staat nu gepland voor 9 september 2021.
- Op het intranet van onze gemeentelijke organisatie is er informatie gedeeld over het belang van het maken van inclusief en universeel beleid 'Maak het voor iedereen' voor alle beleidsterreinen. Waar sommige collega's al automatisch denken vanuit toegankelijkheid, zijn andere collega's op weg geholpen met tips en adviezen.
- Het VN-verdrag en sociale inclusie zijn opgenomen in het nieuwe beleidskader voor de Wmo, Beschermd wonen (de Werkagenda LvC inwoners met psychische kwetsbaarheid), Jeugd en Mantelzorg.
- In de adviesnota B&W is het kopje "overig" toegevoegd met de onderwerpen ICT, Duurzaamheid, Toegankelijkheid en Social return.

8. Wat kunnen we nog bereiken (UP)

In samenwerking met de PGSA en de werkgroep ervaringsdeskundige hebben we op basis van de 0-meting, met de opgehaalde verbeterpunten, een prioritering gemaakt voor **vier thema's: bewustwording, inclusief beleid, vrije tijd en welzijn, gezondheid & ondersteuning**. Deze thema's zijn uitgewerkt met doelen, resultaten, activiteiten en budget voor de uitvoering. Ons doel is om de activiteiten te borgen voor de herindeling per 1 januari 2022.

Deze vier thema's dragen bij aan de inclusieve samenleving waarin **bewustwording, toegankelijk en ontmoeting** noodzakelijke onderwerpen zijn. We maken hierin de verbinding met andere landelijke en gemeentelijke initiatieven waaronder 'Een tegen eenzaamheid', de DOP's van Sint Anthonis, het Wmo beleid voor het laagdrempelig ontmoeten en de transformatie beschermd wonen met de Werkagenda inwoners met psychisch kwetsbaarheid. Hierdoor kunnen we de beleidsinterventies met deze Lokale Inclusie Agenda versterken en met budget faciliteren. De uitwerking van de vier thema's leest u in bijlage 1.

9. De voorgenomen activiteiten met budget uit het UP

Vanuit het UP is door de gemeenteraad voor de inclusieve samenleving in 2019, 2020 en 2021 € 40.000 per jaar beschikbaar gesteld, dus in totaal € 120.000. Veel activiteiten hebben door inzet van vrijwilligers geen geld gekost. In 2019 en 2020 is er € 4.000,- vanuit het budget gebruikt. Op dit moment resteert er een budget van circa **€ 116.000,-** dat met deze begroting in 2021 volledig wordt besteedt aan de uitvoering van deze Lokale Inclusie Agenda.

Begroting 2021					
Nr.	Thema	Activiteiten	2021	Subtotaal	Totaal
1.	Bewustwording	Incidentele subsidie PGSA voor meerjarige voorlichtingsactiviteiten en ervaringsopdrachten	€ 8.000		
		Verkiezing Meest Toegankelijke Gemeente 2021	€ 1.500		
		Wereld Alzheimer dag 2021	€ 2.000		
		Subtotaal		€ 11.500	
2.	Inclusief beleid	Workshops en ervaringsopdrachten voor medewerkers	€ 4.000		
	Subtotaal			€ 4.000	
3.	Vrije Tijd	Incidentele subsidie PGSA meerjarig schouwen toegankelijkheid	€ 5.000		
		Subsidieregeling Toegankelijkheidsfonds	€ 20.000		
		Verbeteren toegankelijkheid omgeving Radioplassen	€ 30.000		
		Zilveren HogeNood licentie	€ 1.800		
		Subtotaal		€ 56.800	

4.	Welzijn, gezondheid & ondersteuning	Projectaanpak Een tegen eenzaamheid	€ 7.500		
		Samensintanthonis.nl	€ 4.000		
		Incidentele subsidie ZCW voor projectkosten 4 tablets met toebehoren	€ 2.000		
		Incidentele subsidie 't Wapen van Wanroij automatische deurdrangers	€ 6.500		
		Incidentele subsidie 't Stekske Stevensbeek automatische deurdrangers	€ 4.000		
		Incidentele subsidie PGSA mobiele rolstoellift	€ 12.000		
	Subtotaal			€ 36.000	
5.	Projectkosten	Communicatie en vergaderkosten	€ 500	€ 500	
6.	Reserve/ onvoorzien			€ 7.200	
	Totaal				€ 116.000

10. Monitoren en evalueren

Hoe weten we nu of de aanpak voor de inclusieve samenleving werkt? Hoe meten we of de inzet voor de Lokale Inclusie Agenda tot het gewenste resultaat leidt? We hebben voor de monitoring en evaluatie gebruik gemaakt van de kwaliteitscirkel van Deming: Plan, Do, Check en Act. Bij het evalueren van de activiteiten met onze stakeholders hebben we steeds terug gekeken: wat ging goed en wat kunnen we nog verbeteren.

Voor het monitoren van de bereikte resultaten is, op basis van de 0-meting, een extra overzicht gemaakt met de stand van zaken op de verbeterpunten bij de zes levensdomeinen. Tussentijds hebben we ook geëvalueerd met de werkgroep en enkele stakeholders, waaronder de werkgroep DVG. Begin december 2021 zullen we een evaluatiemoment plannen om de voortgang van deze Lokale Inclusie Agenda te evalueren. Hoeveel zijn we met de geplande activiteiten? Welke activiteiten kunnen doorlopen in 2022?

In de eerste ronde van de verkiezing Meest Toegankelijke Gemeente van Nederland heeft de gemeente Sint Anthonis 24 goede beoordelingen ontvangen. Inwoners hebben via een beoordelingsformulier met vragen over de toegankelijkheid op de zes levensdomeinen hun score kunnen invullen. Ons gemiddeld rapportcijfer is een 7,5⁶. Daarnaast geven de resultaten van de beoordelingen aanknopingspunten voor verbetering.

⁶ Vrije Tijd 7,1; Vervoer 7,6; Werk en Inkomen 7,6; Onderwijs en Ontwikkeling 8,1; Welzijn, Gezondheid & Ondersteuning 8,0; Thuis 6,8; Meedoen en gelijke behandeling 7,6

11. Communicatie

Samen met het team Communicatie is er veel aandacht geschonken aan de communicatie over de inclusieve samenleving en het project 'Bij ons doet iedereen mee'. Het verbeteren van de digitale toegankelijkheid van de website wordt opgelost in de nieuwe website van de gemeente Land van Cuijk. De instrumenten vanuit communicatie leveren een belangrijke bijdrage aan het verspreiden van het gedachtengoed.

12. Advies voor gemeente Land van Cuijk

Het is aan de nieuwe gemeenteraad, college en de gemeentelijke organisatie of ze verder gaan op de ingeslagen weg en hiervoor capaciteit en budget beschikbaar willen stellen. Vanuit onze ervaringen in de afgelopen jaren worden de volgende tips en adviezen meegegeven voor de implementatie van de inclusieve samenleving in het hele Land van Cuijk.

Tips en adviezen

- Maak gebruik van de producten van het VNG programma 'Iedereen doet mee!' met handreikingen, bruikbare tips en Masterclasses voor uitwisseling met ervaringsdeskundigen en gemeentelijke beleidsadviseurs. De monitor VN-verdrag Handicap kan ondersteunen in de 0-meting en het monitoren van de resultaten van het ingezette beleid.
- Zorg voor bestuurlijk en politiek draagvlak met het juiste urgentiegevoel voor het werk maken van een inclusieve samenleving. Voor het borgen en door ontwikkelen van dit gedachtengoed adviseren we om de resultaten, de noodzaak en meerwaarde op de agenda te plaatsen van de politieke partijen van de fusiegemeente Land van Cuijk.
- Het betrekken van ervaringsdeskundigheid is een voorwaarde voor succes gebleken bij bewustwording, begrip, draagvlak en het stellen van prioriteiten. Werk daarom samen met het Platform Gehandicapten en de betrokken (interne en externe) stakeholders in uw gemeente. Maak vanaf de start gebruik van ervaringsdeskundigen uit uw gemeente en werk samen aan de Lokale Inclusie Agenda. Borg de expertise, rol en inzet van de Platforms Gehandicapten en de ervaringsdeskundigen ook na 2021. Ga een open gesprek aan: door vragen te stellen, geen aannames te doen en ruimte te creëren voor het gesprek en de verdieping.
- Communiceer cyclisch over de resultaten van de inclusieve samenleving via de gemeentelijke communicatie kanalen.
- Maak ambtenaren en bestuur bewust van het belang van de brede toegankelijkheid en het maken van universeel beleid 'Maak het voor iedereen'. Borg dit in de bestuurlijke besluitvorming.
- Een inclusieve gemeente realiseer je niet van vandaag op morgen. Het is zaak om structureel en planmatig te werken aan verbetering op een manier die passend is voor de gemeenschap én de gemeente. Veranker de inclusieve samenleving in het meerjarig beleid gemeente Land van Cuijk en begroot voldoende budget voor de uitvoering.
- Maak op basis van de ratificatie van dit VN-Verdrag in de nieuwe gemeente één integraal plan voor het sociaal domein. Diverse gemeenten zijn hierin al voorgegaan.
- Door regelmatig de voortgang en resultaten te monitoren en evalueren kan het plan van aanpak van de Lokale Inclusie Agenda steeds bijgesteld worden.

Bijlage 1

Uitwerking van de thema's

In de onderstaande tabellen zijn de **vier thema's: bewustwording, inclusief beleid, vrije tijd en welzijn, gezondheid & ondersteuning** uitgewerkt doelen, resultaten, activiteiten en budget.

Thema 1 Bewustwording		
Verbeterpunten: • Verbeter de beeldvorming over mensen met een beperking • Verbeter de bewustwording over het effect van een beperking op de eigen regie en zelfstandigheid.		
<i>Ervaringsdeskundigen: 'Mensen met een beperking zijn meer dan hun beperking en hebben ook waardevolle talenten die een bijdrage leveren aan de maatschappij.'</i>		
☐	Doel	We willen meer inzicht en bewustzijn creëren over het effect van de beperking op de participatie en eigen regie in het dagelijkse leven.
☐	Resultaat	• Twee keer per jaar vindt er een fysieke, grote voorlichtingsactiviteit plaats, waarvan een in de week van de toegankelijkheid. • Er ontstaat een positieve beeldvorming over mensen met een beperking en hun talenten. • Er ontstaat meer bewustwording en begrip door beleven. Mensen ervaren via ervaringsleren zelf wat het effect is van een beperking op de toegankelijkheid. • Er ontstaat meer inzicht hoe fysieke en sociale drempels te verlagen en te verminderen. • Er ontstaat meer draagvlak vanuit beide kanten.
☐	Wie	• PGSA (trekker) • Werkgroep ervaringsdeskundigen • Gemeente/ beleidsadviseur inclusieve samenleving • Dorpsteam • Dorpsraden • Scholen • Zorgorganisaties • Dienstverlening: horeca en ondernemers/winkeliers • Optioneel coördinatie via Stichting GIPS of ZET
☐	Activiteiten	• Voorlichting en communicatie via de gemeentelijke sociale media en van de PGSA, seniorennieuwsbrief, samensintanthonis.nl en omroep Land van Cuijk continueren en uitbreiden.

		• VN-ambassadeurs inclusie werven voor Sint Anthonis die zich inzetten voor bewustwording. • Ervaringsdeskundigen uit de gemeente vertellen over hun ervaringen en talenten via deelname aan bijeenkomsten, via filmpjes en redactionele artikelen. • In de week van Wereld Alzheimer Dag 2021 vindt er van maandag 20 september t/m 22 september een expositie 'De vele gezichten van dementie' met informatiemarkt en aanvullende activiteiten (Ervaringsparcours en de bus 'Our House On Wheels') plaats in de hal en omgeving van het gemeentehuis. • Organiseren voorlichtingsbijeenkomsten, trainingen en workshops door ervaringsdeskundigen voor inwoners, scholen en organisaties/ondernemers. • Organiseren van ervaringsleren en – opdrachten: door het gebruikmaken van een ervaringsparcours (rolstoel, blinddoek/blinde geleide stok) met simulatietrainingen (VR-brillen voor simulatie autisme, dementie) ontstaat er meer bewustwording en begrip. Ervaringsparcours tijdens week van Wereld Alzheimer Dag. • Er ligt een concrete vraag van de basisschool De Leander uit Sint Anthonis voor voorlichting met een ervaringsparcours.
☐	Planning	2021 en verder
☐	Borging	Het PGSA ontvangt in 2021 een eenmalige subsidie van € 8.000 om de voorlichtingsactiviteiten voor meerdere jaren te kunnen (laten) organiseren. Dit bedrag kan ingezet worden, aanvullend op de huidige reguliere subsidie van € 4.000,- per jaar. Per jaar wordt een verantwoording gegeven volgens de subsidievoorwaarden in de beschikking.
☐	Budget	€ 8.000,- voor het PGSA € 1.500,- verkiezing Meest Toegankelijke Gemeente € 2.000,- Wereld Alzheimer Dag 2021
☐	Risico	Corona en de Coronamaatregelen hebben invloed op de mogelijkheden om fysieke bijeenkomsten te organiseren. Door de PGSA extra subsidie te geven kunnen de activiteiten over meerdere jaren georganiseerd worden.

Thema 2 Inclusief beleid

Verbeterpunten:

- Raadsleden, B&W en gemeentemedewerkers (beleid en uitvoering) zijn zich niet altijd bewust van de verplichtingen van het VN-verdrag als het gaat over toegankelijkheid in integraal gemeentelijk beleid.
- Er is meer aandacht en bewustwording nodig voor het ontwikkelen en uitvoeren van universeel en inclusief gemeentelijk beleid en het aan de voorkant betrekken van ervaringsdeskundigen.

Wethouder Rob Poel:

'Het is belangrijk dat we ons er constant van bewust zijn dat we bij elk besluit, elk plan, elk idee, denken vanuit het gedachtengoed van de inclusieve samenleving.'

☐	Doel	De gemeente maakt integraal inclusief beleid voor alle beleidsdomeinen en over alle beleidsterreinen heen dat aansluit bij het VN-verdrag Handicap.
☐	Resultaat	• Bij alle plannen, voorstellen en besluiten wordt er gedacht vanuit het maken van universeel en inclusief beleid: 'Maak het voor iedereen.' • Bij het ontwikkelen van nieuw beleid wordt er gewerkt volgens de uitgangspunten van inclusief beleid maken. In iedere beleidsnota/plan is aandacht voor inclusief beleid. Bijvoorbeeld: de brede toegankelijkheid uitwerken in de visie van de nieuwe Omgevingswet. • Ervaringsdeskundigen en gebruikers worden meteen bij de start en ontwerpfase van projecten geconsulteerd en gevraagd om mee te denken.
☐	Wie	• College, Raad • ST en gemeenteambtenaren • PGSA en ervaringsdeskundigen • Inwoners
☐	Activiteiten	• Workshops en trainingen over het VN-verdrag, inclusie, toegankelijkheid en universeel beleid maken. • Ervaringsleren met opdrachten: door het gebruikmaken van een ervaringsparcours (rolstoel, blinddoek/blinde geleide stok etc.), simulatietrainingen (VR-brillen voor simulatie autisme, dementie) ontstaat er meer bewustwording.
☐	Planning	September - November 2021 en/of 2022
☐	Budget	€ 4.000,-
☐	Risico	Coronamaatregelen hebben invloed op de mogelijkheden van (grote) fysieke bijeenkomsten. Medewerkers worden ook uitgenodigd voor de activiteiten voor inwoners zoals het ervaringsparcours (PGSA) in de week van Wereld Alzheimer Dag. Optie is ook doorschuiven naar de nieuwe gemeente Land van Cuijk.

Thema 3 Vrije Tijd

Verbeterpunten:

- Verbeteren toegankelijkheid van winkels en horeca. Winkels zijn soms niet toegankelijk voor rolstoelers, scootmobielen en rollators (drempels en smalle doorgangen). De pinautomaat staat soms te hoog. Er is niet altijd een invalidetoilet aanwezig. Hulp- en geleidehonden zijn soms niet welkom.
- De gemeente Sint Anthonis heeft geen openbaar of opengesteld toilet voor inwoners en bezoekers. In de HogeNood App staan 2 opengestelde toiletten: in het gemeentehuis en bij de Radioplassen (niet in gebruik). De gemeente staat hiermee op plek 335 van de 355 gemeenten. De norm voor verblijfsgebieden in steden en dorpen is: iedere 500 meter een openbaar, toegankelijk en schoon toilet.
- De wandelpaden in de omgeving van de Radioplassen zijn niet toegankelijk voor rolstoelers, rollators en viskarren

Ervaringsdeskundige: 'Ik wil in mijn rolstoel ook toegang hebben tot evenementen en horecagelegenheden'

□	Doel	Draagvlak verkrijgen bij (MKB) ondernemers voor het belang van het verbeteren van de toegankelijkheid in winkels, horeca en om de toiletten open te stellen voor het publiek.
□	Resultaat	• De brede toegankelijkheid van de openbare plekken, waaronder de horeca en winkels is verbeterd. • In de HogeNood app staan de opengestelde en openbare toiletten, zodat inwoners en bezoekers weten waar ze laagdrempelig van het toilet gebruik kunnen maken.
□	Wie	• PGSA • Gemeente, Bedrijvencontactfunctionaris • Ondernemers • Natuurlijk Sint Anthonis • Ervaringsdeskundigen • Dorpsraden, initiatiefnemers DOP Stevensbeek
□	Activiteiten ondernemers	• De bedrijvencontactfunctionaris bespreekt het belang van de toegankelijkheid met de ondernemers in de lopende gesprekken. • Het PGSA wil in de week van de toegankelijkheid op 4 oktober 2021 met het thema Uit en Thuis een informatiebijeenkomst organiseren voor de MKB Ondernemers (Horeca en winkels) over het belang van de brede toegankelijkheid. Gebruik maken van communicatiemiddelen zoals voorbeeld 'Kaart toegankelijkheid voor horeca'. • Ondernemers communiceren op hun website over aanpassingen, zoals een aanwezige invalidetoilet, ringleiding, tafelhoogers etc. • Op verzoek kan het PGSA (laten) schouwen op de toegankelijkheid. Schouwen' is een methode waarmee lokale belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen zoals het PGSA een beeld kunnen geven van de toegankelijk van de openbare ruimte en voor publiek toegankelijke gebouwen. Het PGSA maakt gebruik van schouwlijsten van het VCP voor sportaccommodaties, supermarkten, culturele instelling en de openbare

		ruimte. Op basis van de antwoorden op de vragen maken ze een kort verslag met evt. aanbevelingen voor de betreffende locatie. De sticker PGSA wordt uitgereikt wanneer de locatie of het evenement voldoet aan de eisen van een goede toegankelijkheid. • Om ondernemers te stimuleren en faciliteren om de toegankelijkheid te verbeteren willen we een toegankelijkheidsfonds instellen. Ondernemers kunnen dan een subsidieverzoek indienen voor het verbeteren van kleine aanpassingen in de toegankelijkheid. Bijvoorbeeld een drempelhulp. Het openstellen van een subsidieregeling toegankelijkheidsfonds voor gebouwen met publieke functie (bv. horeca, winkels).
	Activiteiten openbaar toilet en opengestelde toiletten	• Verbinding zoeken met de landelijke Toilettalliantie 'Iedere WC telt'. De missie van de Toilettalliantie is om voor 2023 voldoende openbare toiletten in Nederland te hebben. Voldoende voor de 2 miljoen mensen met een spijsverteringsziekte, de 1,5 miljoen blaaspatiënten, ouderen, vrouwen, dagjesmensen en iedereen die onderweg af en toe een toilet nodig heeft. • Draagvlak krijgen bij gemeente voor het openstellen van de toiletten in de gemeentelijke gebouwen tijdens openingstijden en deze registreren in de HogeNood App. Bestuur Oelbroeck heeft al akkoord gegeven voor gebruik van alle (invaliden) toiletten tijdens de openingstijden (7-23 uur). • Draagvlak verkrijgen bij ondernemers voor het openstellen van hun toiletvoorzieningen tijdens de openingstijden. Agenderen in het Horecaoverleg. • De gemeente inventariseert, registreert en actualiseert deze opengestelde toiletten in de HogeNood App. • De mogelijkheid van een openbaar of opengesteld toilet in het gemeentehuis verkennen bij kopers van het gemeentehuis.
	Activiteiten toegankelijke wandelpaden Radioplassen	• Het onderzoeken en realiseren van rolstoel toegankelijke wandelpaden met half verharding (rond visvijver en van de parkeerplaats naar het zwemstrandje/toiletunit in het project verbetering Radioplassen en DOP Sportland/omgeving Radioplassen. • Kleedlokaal met (invaliden) toiletvoorziening wordt opgepakt in UP fase 2 Radioplassen. • Cofinanciering meerkosten toegankelijke wandelpaden vanuit budget Lokale Inclusie Agenda.
□	Planning	2021-2022 en verder
□	Budget	• Voorlichting ondernemers uit budget thema 1 bewustwording (PGSA) • Schouwen op toegankelijkheid door of in opdracht van PGSA € 5.000,- • Cofinanciering toegankelijkheid Radioplassen € 30.000 op basis van meerkosten met onderbouwing en facturen.
□	Risico	• Geen draagvlak bij ondernemers voor het realiseren van aanpassingen voor het verbeteren van de toegankelijkheid en voor opengestelde toiletten. • De meerkosten voor de realisering van toegankelijke wandelpaden in de Radioplassen en omgeving zijn nog niet bekend voor het project Radioplassen (gemeente) en het DOP Sportland (Stevensbeek).

Thema 4 Welzijn, gezondheid & ondersteuning

Verbeterpunten:

- Meer aandacht voor het thema en de gevolgen van eenzaamheid voor iedereen.
- Laagdrempelige en toegankelijke inloopvoorzieningen voor ontmoeten (zonder indicatie) voor iedereen, zoals een huiskamerproject.
- Inwoners in een rolstoel of slecht ter been kunnen niet veilig op een podium komen bij activiteiten.

Ervaringsdeskundige: 'door Corona en de maatregelen is mijn gevoel van eenzaamheid vergroot.'

□	Doel	Verbeteren van de sociale toegankelijkheid door het leveren van een inhoudelijke bijdrage en het faciliteren en verbeteren van de toegang tot activiteiten voor ontmoeten.
□	Resultaat	Er zijn meer mogelijkheden voor ontmoeten en inwoners ervaren minder eenzaamheidsgevoelens.
□	Wie	Gemeente PGSA Ervaringsdeskundigen KBO's Zorgcollectief Wanroij 't Wapen van Wanroij Dorpsraden Sociom Syntein/Huisartsen Netwerk 0 ^e en 1 ^e lijn
□	Activiteiten eenzaamheid	• Het project Een tegen eenzaamheid is een project vanuit het gezondheidsbeleid LvC. Dit project sluit aan bij het landelijke project 'Een tegen eenzaamheid'. In deze LIA maken we op basis van de behoefte vanuit de 0-meting de verbinding met dit project. Met cofinanciering uit het budget voor de inclusieve samenleving versterken we de uitvoering van de activiteiten van dit project. • In de week van de eenzaamheid van 30 september t/m 7 oktober organiseren de KBO's, Vrouwen onder elkaar, 't Hoogveld, de Lookant en Tante Sjaan, de Huuskamer, de Koffiepot en Stee Oke de activiteit 'Samen Soepen' voor de kwetsbare ouderen. • Het Zorgcollectief Wanroij faciliteren voor de projectkosten van 4 tablets met toebehoren. Deze tablets worden breed ingezet bij diverse activiteiten voor inwoners met een beperking in het Atrium, de Koffiepot, 't Wapen van Wanroij (Kaarten KBO, Repaircafé en Inloop). Deze activiteiten versterken de sociale toegankelijkheid.
	Activiteiten laagdrempelig ontmoeten	• Om te bereiken dat iedereen zelfstandig binnen kan komen is er cofinanciering nodig voor de installatie van twee automatische deurdrangers naar de foyer en naar de grote zaal. Verbeteren toegankelijkheid van de inloop en activiteiten in het Wapen van Wanroij.

		• In het gemeenschapshuis 't Stekske Stevensbeek zijn al aanpassingen gedaan, en er liggen geen plannen voor een verbouwing. In 't Stekske vinden ook activiteiten plaats voor kwetsbare ouderen. Om de toegankelijkheid, ook voor de toekomst, te borgen is behoefte aan twee nieuwe automatische deurdrangers. • Het PGSA wil graag inwoners in een rolstoel ook een gelijkwaardige plek aanbieden op het podium. Een mobiele rolstoel lift kan Land van Cuijk breed worden ingezet tijdens activiteiten en evenementen. Het PGSA zorgt zelf voor stalling en vervoer. Het jaarlijks onderhoud en de kosten willen ze dekken met het verhuren van deze mobiele rolstoellift. Het PGSA ontvangt een eenmalige subsidie voor het aanschaffen van deze mobiele rolstoellift.
☐	Planning	2021 en verder
☐	Budget	• Project 'Een tegen eenzaamheid: € 7.500,- borgen met facturen. • Het Zorgcollectief Wanroij faciliteren voor de projectkosten van 4 tablets met toebehoren: borgen met subsidiebeschikking en factuur € 2.000,-. • Automatische deuren 't Wapen van Wanroij: borgen met subsidiebeschikking en factuur € 6365,00 (aanvullend vanuit DOP 't Wapen € 1.500,-) • Automatische deurdrangers 't Stekske Stevensbeek: borgen met subsidiebeschikking en factuur € 4.000,- • Mobiele rolstoellift voor PGSA: borgen met subsidiebeschikking en factuur € 11.000,-
☐	Risico	Geen

Bijlage 2

Bronnenlijst websites

- [Iedereen doet mee! | VNG](#)
- [Programma Onbeperkt meedoen! | Rechten van mensen met een beperking | Rijksoverheid.nl](#)
- [Handreiking Lokale Inclusie Agenda | VNG](#)
- [Home - Niets Over Ons Zonder Ons](#)
- [Maak het voor iedereen - YouTube](#)
- [Monitor VN-verdrag Handicap | VNG](#)
- [Bij ons doet iedereen mee! - Inwoners - Gemeente Sint Anthonis](#)
- [PGSA – Platform Gehandicapten Sint Anthonis](#)
- [Meest Toegankelijke Gemeente van Nederland - Verkiezing Meest Toegankelijke Gemeente van Nederland](#)
- [Facebookgroep "Bij ons doet iedereen mee" - Bij ons doet iedereen mee! - Inwoners - Gemeente Sint Anthonis](#)
- <https://www.verbeterdebuurt.nl/sint-anthonis>
- [Lokale Inclusie Agenda - ZET \(wijzijnzet.nl\)](#)
- <https://www.mkbtoegankelijk.nl/hetiszoklaar/>
- [Subsidiemogelijkheden ondernemers - MKB Toegankelijk](#)
- <https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/zorg-en-onderwijs/samenleven-welzijn/Toegankelijk/2019-03-Waaier-toegankelijkheid-horecaondernemers.pdf>
- [De Toiletalliantie - Iedere WC telt](#)
- https://www.waarkaniknaardewc.nl/wp-content/uploads/2018/10/WKINDWC_Stappenplan_voor_gemeenten_OKT2018.pdf
- [Home - Een tegen eenzaamheid](#)